

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Consiliul Constituțional francez*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

În conformitate cu Articolul 56 din Constituție, cei nouă membri ai Consiliului Constituțional sunt numiți pentru o perioadă de nouă ani, Consiliul înnoindu-se cu câte trei membri la fiecare trei ani: un membru este desemnat de Președintele Republicii, un altul de către președintele Adunării Naționale și un al treilea de către președintele Senatului.

Mai înainte de intrarea în vigoare a Legii constituționale nr. 2008-724 din 23 iulie 2008 pentru modernizarea instituțiilor celei de-a cincea Republici, nu erau prevăzute condiții speciale pentru numirea în calitate de membru al Consiliului.

După intrarea în vigoare a articolului 27 din Legea constituțională din 23 iulie 2008, ceea ce s-a realizat odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 2010-838 din 23 iulie 2010 privind aplicarea celui de-al cincilea alineat al Articolului 13 din Constituție, propunerile de nominalizare avansate de cei trei președinți sunt supuse avizului comisiilor responsabile cu legile constituționale, din cadrul Adunării Naționale și Senatului (articolul 3).

Propunerea de numire din partea Președintelui Republicii se supune avizului ambelor comisii permanente, propunerea din partea președintelui Adunării Naționale primește avizul unei singure comisii, a Adunării, iar cea făcută de președintele Senatului urmează aceeași regulă (avizul unei singure comisii, a Senatului).

Președintele Republicii nu poate proceda la efectuarea numirii în cazul când voturile negative din fiecare comisie reprezintă cel puțin trei cincimi din totalul voturilor exprimate în ambele comisii. Președinții adunărilor parlamentare nu pot face numirea în cazul când voturile negative ale comisiei de resort din cadrul respectivei Camere însumează puțin trei cincimi din voturile exprimate. În cazul unui vot negativ, președintele trebuie să facă o nouă propunere de numire.

Autoritatea competentă pentru desemnare nu poate proceda la revocarea pe membrilor pe care i-a numit.

2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară – în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?

Dispozițiile cu caracter organic, adoptate direct în aplicarea Articolului 63 din Constituție¹, prevăd că *„fondurile necesare pentru funcționarea Consiliului Constituțional sunt prevăzute în bugetul general. Președintele este ordonator de credite”* (articolul 16 din Ordonanța nr. 58-1067 din 7 noiembrie 1958 cu privire la legea organică asupra Consiliului Constituțional).

Articolul 7 din Legea organică nr. 2001-692 din 1 august 2001 privind legile finanțelor (LOLF) prevede că *„o misiune specifică regrupează cheltuielile destinate puterilor publice, fiecare dintre acestea făcând obiectul uneia sau mai multor alocări”*. Totodată, Consiliul Constituțional urmează regimul unor alocări specifice, în același mod ca și Președinția Republicii, Adunarea Națională, Senatul, Înalta Curte de Justiție și Curtea de Justiție a Republicii.

Din aceste dispoziții, precum și din principiul separației puterilor, garantat de articolul 16 al Declarației drepturilor omului și ale cetățeanului din 1789, rezultă următoarele: Consiliul Constituțional beneficiază de autonomie bugetară, atât în programarea, cât și în gestionarea cheltuielilor sale.

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Parlamentul, în calitate de legiuitor constituțional (prin procedura prevăzută de Articolul 89 din Constituție) sau de legiuitor organic (prin procedura prevăzută de Articolul 46 din Constituție), poate modifica Legea organică a Consiliului Constituțional. Nu există vreo dispoziție care să impună consultarea Consiliului Constituțional.

Legea organică privind Consiliul Constituțional (Ordonanța nr. 58-1067 din 7 noiembrie 1958 asupra legii organice referitoare la Consiliul Constituțional) a fost modificată de șapte ori până în prezent, în cele mai multe cazuri ca urmare a unei revizuirii constituționale (legile organice nr. 74 -1101 din 26 decembrie 1974, nr. 90 - 383 din 10 mai 1990, nr. 95 - 63 din 19 ianuarie 1995, nr. 2007-223 din 21 februarie 2007, nr. 2008 -695 din 15 iulie 2008, nr. 2009 - 1523 din 10 decembrie 2009 și nr. 2010-830 din 22 iulie 2010).

---

¹ *„Prin lege organică se stabilesc regulile de organizare și funcționare a Consiliului Constituțional, procedura urmată în fața acestuia, precum și termenele în care poate fi sesizat cu o contestație.”*

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

În aplicarea Articolului 61, alineatul 1 din Constituție, regulamentele camerelor parlamentare și modificările acestora se supun controlului sistematic exercitat de Consiliul Constituțional.

În schimb, regulamentul de organizare și funcționare a Guvernului nu poate fi supus examinării de către Consiliul Constituțional.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

– Consiliul Constituțional exercită un control sistematic (Articolul 61, alineatul 1 din Constituție) privind:

- **legile organice**, înainte de promulgare;
- **propunerile de lege care se aprobă prin procedura referendară**, înainte de a fi supuse referendumului;
- **regulamentele camerelor parlamentare**, înainte de punerea lor în aplicare.

– Consiliul Constituțional poate exercita controlul *a priori*, privind:

- **tratatele**, înainte de a fi autorizate spre ratificare sau aprobare, la sesizarea Președintelui Republicii, a primului-ministru, a președintelui Adunării Naționale, a președintelui Senatului, a unui număr de 60 de deputați sau 60 de senatori (Articolul 54 din Constituție);
- **legile ordinare**, înainte de promulgare, la sesizarea Președintelui Republicii, a primului-ministru, a președintelui Adunării Naționale, a președintelui Senatului, a unui număr de 60 de deputați sau 60 de senatori (Articolul 61, alineatul 2);
- **legile cu statut teritorial** din Noua-Caledonie, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Înalțului Comisar din Noua Caledonie, a Guvernului, a președintelui Congresului, a președintelui uneia din adunările de provincie sau a unui număr de 18 membri ai Congresului din Noua Caledonie (articolul 104 din Legea organică din 19 martie 1999).

– Începând cu 1 martie 2010, Consiliul Constituțional exercită, pe calea chestiunii prealabile de constituționalitate, controlul *a posteriori* asupra **oricăror dispoziții legale în vigoare (deja promulgate)**, la sesizarea Consiliului de Stat sau a Curții de Casație, în legătură cu o excepție ridicată în cursul unui proces aflat pe rolul instanței de judecată, referitoare la conformitatea acestor prevederi „*cu drepturile și libertățile garantate de Constituție*” (Articolul 61-1 din Constituție).

- Consiliul Constituțional nu va putea verifica:

- **legile adoptate prin referendum;**
- **legile constituționale.**

6. a) Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.

– În cadrul controlului *a priori*

Președintele Republicii, în baza Articolului 10 din Constituție, poate solicita Parlamentului, mai înainte de împlinirea termenului de 15 zile pentru promulgare, să repună în dezbatere o lege sau anumite dispoziții ale acesteia; reexaminarea nu poate fi respinsă de Parlament; ea poate servi pentru a corecta o problemă de neconstituționalitate constatată de Consiliul Constituțional (procedura este astfel reluată în temeiul articolului 23 din Ordonanța nr. 58-1067 din 7 noiembrie 1958 cu privire la Legea organică a Consiliului Constituțional).

La această procedură s-a recurs destul de rar.

Ea a fost utilizată, spre exemplu, urmare a deciziei Consiliului Constituțional nr. 85-196 DC din 8 august 1985, care cenzurase două articole din Legea organică privind Noua Caledonie; Parlamentul a fost convocat în sesiune extraordinară de Președintele Republicii, în vederea repunerii în dezbatere a celor două articole. Consiliul Constituțional, din nou sesizat, a validat procedura și noua lege prin decizia nr. 85 - 187 DC din 23 august 1985.

A doua oară procedura a fost utilizată pentru remedierea unui aspect de neconstituționalitate constat de Consiliul Constituțional, în 2003, prin decizia sa nr. 2003-468 DC din 3 aprilie 2003 privind articolul 4 din legea instituind noul regim electoral al consiliilor regionale. De această dată, rezultatul reexaminării nu a mai fost supus controlului Consiliului Constituțional.

– În cadrul controlului *a posteriori*

Nu există o procedură specială, însă Consiliul Constituțional poate amâna efectul deciziei sale, pentru a-i da Parlamentului *proprio motu* posibilitatea de a interveni, în acest interval, în sensul corectării problemei de neconstituționalitate constatată.

Începând cu 1 martie 2010, în cadrul procedurii chestiunii prealabile de constituționalitate, Consiliul Constituțional „*stabilește condițiile și limitele în care pot*

fi contestate efectele produse de o anumită dispoziție”, în baza Articolului 62 din Constituție, modificat prin Legea constituțională din 23 iulie 2008, anterior citată.

Pe această bază, Consiliul a avut deja prilejul, în mai multe rânduri, să stabilească o dată ulterioară de la care norma să fie abrogată, astfel încât Parlamentul să poată interveni pentru remedierea stării de neconstituționalitate, fără a se crea un vid juridic.

În decizia sa din 28 mai 2010 (nr. 2010-1 QPC), Consiliul Constituțional a stabilit ca de la 1 ianuarie 2011 să fie abrogate dispozițiile privitoare la regimul pensiilor plătite foștilor combatanți care au pierdut cetățenia franceză în urma decolonizării. Guvernul a propus un nou regim al pensiilor, prin proiectul legii financiare pentru anul 2011, care trebuie adoptat înainte de 31 decembrie 2010.

În decizia sa nr. 2010-14/22 QPC din 30 iulie 2010, Consiliul Constituțional a amânat pentru 1 iulie 2011 data la care se abrogă dispozițiile care reglementează arestarea preventivă. În urma acestei decizii, Guvernul a depus, la 13 octombrie 2010, un proiect de lege privind arestarea preventivă, dar care încă nu a fost înscris pe ordinea de zi a Adunării Naționale.

6. b) Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.

Strict vorbind, Parlamentul nu poate invalida deciziile Consiliului Constituțional. Ultimul alineat al Articolului 62 din Constituție prevede că aceste dispoziții „*se impun puterilor publice și tuturor autorităților administrative și judecătorești*”, ceea ce se aplică, în special, Parlamentului.

În schimb, Parlamentul, în exercitarea prerogativelor sale de constituant, poate revizui Constituția într-un mod care să permită depășirea efectelor unei decizii a Consiliului Constituțional.

7. Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?

Nu.

Există însă memorandum-uri de înțelegere cu autoritățile statului (Președinția Republicii, primul-ministru, Președinția Adunării Naționale, Președinția Senatului) care permit schimbul electronic de documente în cadrul procedurilor de sesizare și de notificare a pieselor la dosar și a deciziilor.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?

Conflictele organice sunt conflicte juridice care apar între organele constituționale și care pun în cauză interpretarea sau aplicarea Constituției. Ele sunt soluționate printr-o procedură jurisdicțională în care organele aflate în conflict sunt veritabile părți în litigiu, care își apără interesele (competență, statut, ...) și care beneficiază, cu acest titlu, de anumite prerogative în derularea procedurii (desistare, contradictorialitate).

2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.

Consiliul Constituțional poate fi chemat să soluționeze litigiile organice în cadrul controlului *a priori* și al controlului *a posteriori*. Acest tip de contencios reprezintă însă doar o mică parte a activității sale.

În cadrul controlului *a priori*, Consiliul poate interveni pentru soluționarea unui dezacord între Guvern și Parlament, cu privire la competența legiuitorului sau anumite reguli ale procedurii de legiferare.

Dacă în cursul procedurii legislative reiese că o propunere (formulată de parlamentari) sau un amendament nu ține de domeniul rezervat legii, prin Constituție, sau dacă ea contravine delegării legislative acordată de Parlament, Guvernul ori, după caz, președintele Camerei parlamentare sesizate poate opune inadmisibilitatea textului. În cazul unui dezacord între Guvern și președintele respectivei Camere, Consiliul Constituțional, sesizat de către una dintre părți, se va pronunța în termen de opt zile (Art. 41 din Constituție).

După revizuirea constituțională din 23 iulie 2008, Consiliul Constituțional are posibilitatea de a interveni chiar și mai înainte de începerea dezbaterii legii în Parlament. De la acea dată, proiectele de lege ale Guvernului nu pot fi înscrise pe ordinea de zi decât cu aprobarea Conferinței președinților (Comitetul ordinii de zi) din cadrul primei Camere sesizate, care va constata dacă respectivul proiect este însoțit de expunerea de motive și de studiul de impact (evaluarea consecințelor de ordin economic, financiar, social și de mediu, conformitatea acestuia cu dreptul european în vigoare sau în curs de elaborare etc.). În cazul unui dezacord între Comitetul ordinii de zi și Guvern, președintele Camerei sau primul-ministru poate sesiza Consiliul Constituțional, care se pronunță în termen de opt zile (Articolul 39 alin. 4 din Constituție).

În cadrul controlului *a posteriori*, Consiliul Constituțional poate fi sesizat spre a soluționa un conflict constituțional privind departajarea între domeniul rezervat legii, respectiv reglementările secundare. În virtutea Articolului 37 din Constituție, materiile care nu fac parte din domeniul rezervat legii au caracter de reglementare secundară. Textele legislative adoptate până la intrarea în vigoare a Constituției și care au intervenit în aceste materii nu pot fi modificate printr-un decret decât dacă li s-a constatat caracterul de reglementare secundară de către Consiliul Constituțional. Primul-ministru, ca singur titular al prerogativei de reglementare de drept comun, este îndrituit să sesizeze Consiliul pentru a decide asupra competenței în materie.

3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?

Acestea sunt Guvernul și președintele uneia din cele două camere parlamentare, Adunarea Națională sau Senatul.

Cu toate acestea, în cadrul procedurii specifice (controlul departajării de competențe între legislativ și executiv, în privința textelor adoptate sub formă legislativă), nici președintele Camerei sesizate, nici parlamentarii înșiși nu pot interveni în fața Consiliului Constituțional. Numai Guvernul, prin intermediul primului-ministru, participă la procedură, având însă dreptul de desistare și, prin aceasta, de încetare a procedurii (CC, decembrie, no 2006 - 206 L din 26 octombrie 2006). Spre comparație, o asemenea prerogativă le este refuzată protagoniștilor în cadrul procedurii controlului de constituționale a normelor.

4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.

În cadrul controlului *a priori*, conflictele organice se referă exclusiv la texte care nu sunt definitive: proiecte de lege sau propuneri legislative, respectiv propuneri de amendament. Din martie 1959, Consiliul Constituțional nu a avut ocazia de a se pronunța decât de 11 ori, în temeiul Articolului 41 din Constituție. Ultima decizie a Consiliului datează din 1979. El nu a avut încă prilejul să fi fost sesizat în temeiul Articolului 39 alin. 4 din Constituție.

În cadrul controlului *a posteriori*, conflictul poartă asupra unui text legislativ sub aspect formal, urmând a se stabili dacă el ține sau nu de domeniul rezervat legii.

5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?

A se vedea *supra*.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

În general, procedura de soluționare a conflictelor organice în fața Consiliului Constituțional este scrisă, nu are caracter public și este instrumentată de judecător.

Potrivit procedurii aplicabile în cazul excepției de inadmisibilitate a unei propuneri legislative sau a unui amendament (*fine de inadmisibilitate*), prevăzută de Articolul 41 din Constituție, între primul-ministru și președintele respectivei camere se organizează un schimb de poziții, în contradictoriu, care nu reprezintă decât o repetiție, în fața Consiliului Constituțional de această dată, a dezbaterii care urmează să se desfășoare în parlament. În pofida scurtului răgaz de care dispune Consiliul pentru a se pronunța, contrarietatea acestor poziții poate fi realizată sub forma unui schimb de concluzii scrise.

Având în vedere paralelismul noii proceduri de control al condițiilor de prezentare a proiectelor de lege, cu cea prevăzută de Articolul 41 din Constituție, este probabil că vom asista la dezvoltarea unei practici similare.

În schimb, în cadrul controlului *a posteriori* privind departajarea competențelor între legislativ și executiv referitor la texte de formă legislativă nu este prevăzută o procedură în contradictoriu, întrucât nu există decât o singură parte, și anume primul-ministru.

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Pe baza Articolelor 39, alin. 4 și 41 din Constituție, Consiliul Constituțional poate declara inadmisibilitatea proiectului cu care este sesizat, eliminându-l astfel din traseul legislativ finalizat prin vot. De exemplu, Consiliul a decis că amendamentele parlamentare prin care se stabileau funcțiile îndeplinite de ofițerii Marinei Militare care urmau a fi asimilate serviciului pe mare și comandamentelor maritime, precum și cele care aveau să justifice dreptul contra-amiralilor – având doi ani, în grad – de a fi promovați ca vice-amirali nu intră în domeniul rezervat legii prin Constituție, ceea ce a condus la emiterea unui *fine de inadmisibilitate* (CC, decembrie, nr. 61-2 FNR din 30 iunie 1961).

În cazul controlului *a posteriori* prevăzut de Articolul 37 din Constituție, conflictul poartă asupra unui text de formă legislativă. Atunci când Consiliul Constituțional decide că, în realitate, textul ține de domeniul rezervat legii, îl declară ca având caracter de reglementare (secundară). Procedând astfel, decizia prin care se constată caracterul de reglementare secundară al dispozițiilor analizate conduce la reîncadrarea / reclasificarea normelor examinate. Textul dispoziției rămâne identic, însă rangul său în ierarhia normativă se modifică prin decizia de reclasificare.

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

În cadrul controlului *a priori*, obiectul deciziei Consiliului Constituțional constă în a permite sau a împiedica repunerea în dezbatere sau votul în Parlament cu privire la proiectul textului înaintat.

În cadrul controlului *a posteriori*, decizia de constatare a caracterului de reglementare secundară în privința dispozițiilor supuse examinării Consiliului Constituțional îl autorizează pe Primul-ministru să le abroge sau modifice prin decret. De exemplu, după ce Consiliul a statuat cu privire la caracterul de reglementare secundară al celui de-al doilea alineat al articolului 4 din Legea din 23 februarie 2005, conform căruia „programele școlare recunosc, în special, rolul pozitiv al prezenței franceze în teritoriile de peste mări, în principal în Africa de Nord - și acordă istoriei și sacrificiilor combatanților armatei franceze, proveniți din aceste teritorii, locul eminent la care aceștia sunt îndrituiți” (CC, decembrie, nr. 2006 - 203 L, 31 ianuarie 2006), primul-ministru l-a putut abroga prin decret.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Cel de-al treilea alineat al Articolului 62 din Constituție prevede că: „Deciziile Consiliului Constituțional nu pot fi atacate. El ese impun puterilor publice și tuturor autorităților administrative și judecătorești.” Prin urmare, deciziile Consiliului Constituțional:

– sunt definitive și nu pot fi recurate. Nu există o instanță de recurs care să poată reexamina o decizie a Consiliului Constituțional. Numai puterea constituantă poate impune, prin revizuirea Constituției, ca pe viitor Consiliul Constituțional să-și modifice jurisprudența.

– sunt obligatorii *erga omnes*. De exemplu, potrivit art. 23-2 din Ordonanța din 7 noiembrie 1958, mai sus citată, sunt inadmisibile chestiunile preliminare referitoare la constituționalitatea unei dispoziții care a fost deja declarată constituțională de către Consiliul Constituțional, prin motivarea și dispozitivul uneia dintre deciziile sale. Regula se aplică deciziilor Consiliului Constituțional pronunțate în cadrul controlului *a priori* asupra legilor, dar în egală măsură și celor pronunțate în urma controlului *a posteriori*, indiferent de identitatea părților din procesul în care s-a ridicat chestiunea prealabilă de constituționalitate.

2. De la publicarea deciziei în Jurnalul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Trebuie făcută distincția între controlul *a priori* și controlul *a posteriori* asupra legilor.

– În cadrul controlului *a priori* asupra legilor, a legilor organice și a regulamentelor camerelor parlamentare, primul alineat al Articolului 62 din Constituție prevede că o dispoziție declarată neconstituțională nu poate fi promulgată (valabil pentru legi organice și legi) și nici pusă în aplicare (valabil pentru regulamentele parlamentare).

Astfel, în cazul legilor și al legilor organice, dispoziția declarată neconstituțională nu va mai fi promulgată, nici publicată în *Jurnalul Oficial*. De vreme ce decizia de neconstituționalitate a Consiliului Constituțional constă (de cele mai multe ori) în aceea de a cenzura o anumită parte a legii sau a legii organice, aceasta va fi promulgată și publicată în *Jurnalul Oficial* într-o versiune din care s-au eliminat articolele sau textele declarate neconstituționale.

– În cadrul controlului *a posteriori*, cel de-al doilea alineat al Articolului 62 din Constituție prevede că o dispoziție declarată neconstituțională este „*abrogată începând de la data publicării deciziei Consiliului Constituțional sau de la o dată ulterioară stabilită prin această decizie*”. În consecință, fixarea datei de abrogare a dispoziției este de competența Consiliului Constituțional, prin decizia sa. De la intrarea în vigoare a Articolului 61-1 din Constituție, care a introdus controlul *a posteriori*, Consiliul a făcut uz de ambele posibilități: de exemplu, a pronunțat abrogarea imediată a dispozițiilor referitoare la componența tribunalelor comerciale maritime (Decizia nr. 2010-10 din 2 iulie 2010 QPC, *Consoții C. și alții*) sau a celor care îngreuează dreptul unei părți civile la recursul în casație (Decizia nr. 2010-15/23 QPC din 23 iulie 2010, *Regiunea LANGUEDOC-ROUSSILLON și alții*). În schimb, a amânat data de abrogare a dispozițiilor referitoare la „cristalizarea (înghețarea) pensiilor” combatanților din fostele teritorii franceze (Decizia nr. 2010-1 din 28 mai 2010 QPC, *Consoții L.*) sau a dispozițiilor referitoare la arestarea preventivă (Decizia nr. 2010-14/22 QPC din 30 iulie 2010, *Daniel W. și alții*). În cazul amânării datei abrogării, Consiliul precizează, de asemenea, situațiile tranzitorii. Astfel, în decizia privind cristalizarea pensiilor, Consiliul Constituțional a statuat că îi aparține „*legiuitorului [atributul] să prevadă aplicarea noilor dispoziții la cauzele aflate în curs de judecată la data prezentei decizii*.” În sens contrar, prin decizia referitoare la arestarea preventivă, Consiliul a constatat că măsurile luate înainte de data abrogării dispozițiilor declarate neconstituționale, în aplicarea acestora, „*nu pot fi contestate pe fondul neconstituționalității pronunțate în prezenta speță*.”

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

Decizia pronunțată de Consiliul Constituțional se impune instanțelor judecătorești în judecarea oricărei cauze, respectiv în toate chestiunile care privesc conformitatea acelei norme cu Constituția.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

– În cadrul controlului *a priori* asupra legilor, problema nu se pune în principiu, din moment ce legiuitorul nu are atribuții în promulgarea și publicarea legilor.

Președintele Republicii este cel care promulgă legile (Articolul 10 din Constituție), iar Secretariatul General al Guvernului este însărcinat să vegheze la publicarea lor în *Jurnalul Oficial*. Nu s-a întâmplat niciodată ca o dispoziție declarată neconstituțională de Consiliul Constituțional să fie totuși promulgată și publicată. Într-un asemenea caz (pur ipotetic), actele administrative constând în promulgarea și publicarea legii ar fi inevitabil expuse anulării de către judecătorul administrativ.

În cadrul controlului *a priori* s-a întâmplat, o singură dată, ca o dispoziție legislativă să fie declarată neconstituțională de către Consiliu, dar cu amânarea efectelor acestei cenzuri (Decizia nr. 2008-564 DC din 19 iunie 2008, *Legea privind organismele modificate genetic*). Dispoziția declarată neconstituțională a fost prin urmare promulgată și a intrat în vigoare. Consiliul Constituțional i-a acordat Parlamentului un termen de 6 luni pentru a corecta neconstituționalitatea constatată prin decizie. Această corecție a fost făcută în zilele următoare deciziei (Legea nr. 2008-757 din 1 august 2008 privind răspunderea față de mediul înconjurător și diverse dispoziții de adaptare la legislația comunitară în domeniul mediului).

– În ceea ce privește controlul *a posteriori*, ar fi prematur să se răspundă la această întrebare. Într-adevăr, chestiunea preliminară de constituționalitate a intrat în vigoare la 1 martie 2010. Prima decizie prin care o lege a fost declarată neconstituțională, însă Parlamentului i s-a acordat un termen pentru a remedia neconstituționalitatea, este cea pronunțată la 28 mai 2010 (Decizia nr. 2010-1 QPC, mai sus citată). Termenul limită expiră la 1 ianuarie 2011. Pe de altă parte, în privința arestării preventive, Consiliul Constituțional i-a dat răgaz Parlamentului până la 1 iulie 2011 (Decizia nr. 2010-14/22 QPC, mai sus citată). În ambele situații, Guvernul a sesizat Parlamentul cu proiecte de reformare a dispozițiilor declarate neconstituționale. Nimic nu lasă să se întrevadă posibilitatea ca Parlamentul să nu se folosească de perioada de timp acordată de Consiliul Constituțional pentru a adopta dispoziții noi, de natură să remedieze neconstituționalitatea constatată.

5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.

La expirarea termenului, dacă o nouă dispoziție legislativă care să remedieze neconstituționalitatea constatată nu a fost între timp adoptată, dispoziția declarată ca fiind contrară Constituției este pur și simplu abrogată, ceea ce înseamnă că din punct de vedere juridic ea a încetat să mai existe, că autoritățile administrative nu o mai pot aplica, iar autoritățile judiciare nu mai pot sancționa nerespectarea ei. Totuși, în practică, nu s-a pus vreodată problema.

6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.

Autoritatea atașată deciziei Consiliului Constituțional îi interzice legiuitorului să adopte din nou o dispoziție identică celei declarate ca fiind neconstituțională. În cazul unei noi sesizări, Consiliul va declara, inevitabil, că dispoziția este neconstituțională dacă ea conservă, pe mai departe, viciul de neconstituționalitate (Decizia nr. 89 - 258 DC, 8 iulie 1989, *Legea privind amnistia*, contra. 12-18) .

Cu toate acestea, după cum s-a arătat mai sus, Parlamentul are posibilitatea să amendeze Constituția astfel încât să înlăture efectele deciziei Consiliului Constituțional. De altfel, Consiliul Constituțional nu poate verifica legile constituționale (Decizia nr. 2003-469 DC din 26 martie 2003, *Revizuirea constituțională cu privire la organizarea descentralizată a Republicii*).

7. Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?

Nu de puține ori, cu ocazia verificării constituționalității legilor, Consiliul Constituțional formulează rezerve de interpretare: declarând că dispoziția legislativă supusă examinării este conformă cu Constituția, Consiliul Constituțional face precizări cu privire la condițiile sau modalitățile de aplicare ale legii, precizări pe care Consiliul le consideră drept condiție necesară pentru salvagardarea constituționalității legii contestate. Aceste rezerve de interpretare se susțin prin autoritatea deciziilor Consiliului Constituțional. Prin urmare, ele sunt obligatorii pentru autoritățile administrative și instanțele judecătorești în ceea ce privește aplicarea și interpretarea legii.

Consiliul Constituțional nu asigură executarea deciziilor sale: el nu este o instanță de recurs împotriva hotărârilor judecătorești și, în consecință, nu ar putea cenzura nerespectarea deciziilor sale de către instanțe. Le revine autorităților administrative și judiciare, cărora li se impune decizia Consiliului Constituțional, să vegheze la respectarea acesteia.